

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ändring av tidpunkten när rösträtts- och valbarhetsåldern inträder

1994-95

nr 14

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att tidpunkten för när rösträtts- och valbarhetsåldern 18 år senast skall inträda för att en person skall vara röstberättigad och valbar vid lagtingsval och kommunal val ändras från ingången av valåret till valdagen.

Lagförslagen skall träda i kraft så fort som möjligt och skall första gången tillämpas vid lagtingsvalet och kommunalvalet år 1995.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is essential for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent and reliable data collection processes to support effective decision-making and strategic planning.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in data management and analysis. It discusses how modern software solutions can streamline data collection, storage, and reporting, thereby improving efficiency and accuracy.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Gällande rätt

1.1. Rösträttsålderns inträde

1.1.1. Lagtingsval

I 4 § 1 mom. landstingsordningen anges att angående rösträtt vid landstingsval stadgas i självstyrelselagen för Åland. Hänvisningen avser 1951 års självstyrelselag som i 7 § 1 mom. angav att rösträtten vid landstingsval skall vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt 18 år. I den nya självstyrelselagen finns inte någon motsvarande regel.

1.1.2. Kommunalval

Enligt 14 § 1 punkten kommunallagen är en förutsättning för rösträtt att den röstande vid valårets ingång har fyllt 18 år.

1.2. Valbarhetsålderns inträde

1.2.1. Lagtingsmannaupdrag

I 5 § 1 mom. landstingsordningen finns bestämmelser om vem som är valbar till lagtingsman. Valbar är envar röstberättigad som vid valårets ingång uppnått 18 års ålder och som inte står under förmynderskap.

1.2.2. Kommunala uppdrag

För att vara valbar till uppdrag som ledamot och ersättare i kommuns fullmäktige krävs enligt 15 § 1 mom. kommunallagen att personen har hemort i kommunen och har rösträtt vid kommunalval i någon kommun i landskapet. En förutsättning för sådan rösträtt är som ovan nämnts att personen vid valårets ingång fyllt 18 år. Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i styrelse, nämnd eller annat förvaltningsorgan anges i 39 och 48 §§ kommunallagen att bestämmelserna i 15 - 17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige skall tillämpas på motsvarande sätt. Bestämmelserna innebär att det år val verkställs, t.ex. av ersättare i styrelsen, den som skall väljas måste ha fyllt 18 år vid ingången av det aktuella året.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är inte den som står under förmynderskap enligt 15 § 2 mom. kommunallagen, vilket även omfattar personer som fyllt 18

år men har förklarats omyndiga.

2. Utvärdering av nuläget och behovet av åtgärder

2.1. Bestämmelser om rösträttsåldern vid lagtingsval

I den nya självstyrelselagen finns inte uttryckliga bestämmelser om rösträttsåldern vid lagtingsval. Sådana bestämmelser finns inte heller i annan lagstiftning. För att klargöra gällande rätt finns det behov av att inta uttryckliga bestämmelser härom i landstingsordningen.

2.2. Rösträttsålderns inträde

Den dag en person fyller 18 år har personen allmän rättslig handlingsförmåga, dvs. förmåga att ingå bindande avtal och andra rättshandlingar. Rättigheter som är kopplade till ålder innebär vanligtvis att personen den dagen åldern uppnås har de rättigheter som följer av den aktuella åldern. För en artonåring kan det upplevas som inkonsekvent att ha alla de rättigheter i samhället som följer av myndighetsåldern men inte vara röstberättigad i lagtings- och kommunalval. Frågan om ändring av reglerna om rösträttsålderns inträde lyftes fram i anslutningen till den rådgivande folkomröstningen om EU-medlemskapet. För att alla artonåringar skall behandlas lika på valdagen bör rösträttsreglerna i 14 § kommunallagen och 4 § landstingsordningen ändras så att alla som senast på valdagen fyller 18 år skall ha rösträtt om de uppfyller övriga villkor och förutsättningar för rösträtt.

2.3. Valbarhetsålderns inträde

Rösträtts- och valbarhetsålderns inträde sammanfaller enligt gällande lagstiftning. Landskapsstyrelsen anser att det är en klar och ändamålsenlig lagstiftning. När rösträttsålderns inträde nu föreslås kopplad till valdagen bör det övervägas att koppla även valbarhetsålderns inträde till valdagen. Från principiell synvinkel är det inte lika självklart att valbarhetsåldern ansluts till valdagen eftersom personer som skall sättas upp på valmansförenings kandidatlistor måste samtycka därtill före nomineringstidens utgång. Om valbarhetsåldern kopplas till valdagen vore även sådana personer valbara som saknar allmän rättslig handlingsförmåga den dag de samtycker till att bli uppsatta som kandidater. Likväl anser landskapsstyrelsen att det är mest praktiskt och ändamålsenligt att förenhetliga vallagstiftningen så att även valbarhetsålderns inträde kopplas till valdagen. Då lagstiftningsbehörigheten i fråga om valbarhetsåldern vid lagtingsval och kommunala val bör hänföras till landskapet bör den rättsverkan som är kopplad till rättshandlingar som skall företas med anledning av landskapsomfattande val

inte vara beroende av den allmänna myndighetsåldern. Den minderåriges samtycke har samma rättsverkan som en myndigs samtycke. Således krävs det inte något samtycke av förmyndare för att den minderåriges samtycke till kandidatur skall vara bindande för den minderårige. Dessutom bör en person som är valbar självständigt kunna bestämma om kandidatur i val oberoende av förmyndares uppfattning om kandidaturen.

Också i de nordiska länderna har rösträtts- och valbarhetsålderns inträde kopplats till samma tidpunkt i respektive land. I t.ex. Sverige är rösträtts- och valbarhetsåldern kopplad till valdagen.

2.4. Bestämmelser om valbarhetsålderns inträde vid kommunala val

I 15 § kommunallagen (*valbarhet till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige*) anges att valbar är den som har rösträtt vid kommunalval. Detta innebär att valbarhetsålderns inträde, utan ändring av 15 §, kommer att ändras till valdagen om den tidpunkt då rösträttsålder inträder ansluts till valdagen. I 39 och 48 §§ kommunallagen (*valbarhet till ledamot eller ersättare i styrelse respektive ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan*) anges att beträffande valbarhet tillämpas bestämmelserna i 15 § på motsvarande sätt. Bestämmelserna innebär att valbarhetsålderns inträde också här, utan ändringar, kommer att anslutas till valdagen.

2.5. Landskapsomfattande respektive riksomfattande val

Att rösträtts- och valbarhetsåldern i lagtings- och kommunalval är kopplad till ett årsskifte torde ha samband med att befolkningsdatasystemet har lagts till grund när valreglerna utformats samt med strävanden att bestämmelserna gällande landskapsomfattande respektive de riksomfattande valen i största möjliga utsträckning är överensstämmande. I dagens datasamhälle föreligger det inte några praktiska problem att koppla rösträtts- och valbarhetsåldern till valdagen. Att en viss skillnad kommer att finnas mellan regler som gäller vid riksdagsvalet och de som gäller vid landskapsomfattande val 1995 kan försvåra informationen, leda till sammanblandningar och skapa viss förvirring. Landskapsstyrelsen anser dock att de fördelar som uppnås med reformen väger så tungt att strävanden att bestämmelserna gällande landskapsomfattande respektive riksomfattande val skall vara överensstämmande får ge vika.

2.6. Lagstiftningsbehörigheten

Landskapsstyrelsen konstaterar att det inte uttryckligen framgår av självstyrelselagen om lagstiftningsbehörigheten i fråga om rösträtts- och valbarhetsåldern vid lagtings- och kommunalval ankommer på riket eller landskapet. Med beaktande av att lagstiftningsbehörigheten i fråga om val av lagtingets ledamöter och om kommunala val hänförs till landskapet och av grunderna i självstyrelselagen anser landskapsstyrel-

sen att nämnda angelägenhet skall hänföras till landskapets lagstiftningsbehörighet.

2.7. Ordet landsting

I ingressen till det första lagförslaget anges att ordet "landsting" skall ersättas med ordet "lagting" samt att andra begrepp vari ordet "landsting" ingår skall ersättas med motsvarande begrepp vari ordet "lagting" ingår. Tekniken användes första gången då vallagen nyligen ändrades (63/94).

3. Förslagets verkningar

Antalet personer som fyller 18 år mellan den 1 januari 1995 och den 15 oktober 1995 (valdagen) och som har hembygdsrätt uppgår till 194 personer. Röstberättigade i kommunalvalet år 1995 är även nordiska medborgare och finska medborgare som saknar hembygdsrätt och som fyller 18 år under ovan nämnda tid samt som de tre senaste åren haft hemort i landskapet. Landskapsstyrelsen har inte tillgång till uppgifter om detta antal röstberättigade men med beaktande av antalet ovan nämnda artonåringar med hembygdsrätt och av att antalet nordiska medborgare och finska medborgare som enligt de nya reglerna får kommunal rösträtt vid valet 1995 uppgår till 1150 personer torde antalet sådana personer som fyller 18 år den 1 januari 1995 eller senast 15 oktober 1995 understiga 20.

Administrativt kommer det att krävas förändringar i systemet för uppgörande av basförteckning. I praktiken handlar det om att ändra kvalifikationsdatum i ADB-program från den 31 december året före valåret till valdagens datum.

Förslaget har inte några ekonomiska verkningar av betydelse för landskapet.

4. Ikraftträdandet

Lagarna är avsedda att tillämpas första gången vid de ordinarie landskapsomfattande valen 1995. Valmyndigheternas arbetet påbörjas vanligtvis i början på sommaren. Basförteckningarna uppgörs före den 19 augusti och röstkort sänds till röstberättigade senast den 20 augusti. Partiernas valarbete påbörjas före sommaren. Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall vara inlämnad till valmyndigheten senast den 2 september. Med beaktande av partiernas och valmyndigheternas arbete inför de ordinarie valen 1995 bör lagförslagen träda i kraft så fort som möjligt. Landskapsstyrelsen föreslår att ikraftträdelsepunkten lämnas öppen för landskapsstyrelsens avgörande.

DETALJMOTIVERING**1. Landskapslag om ändring av landstingsordningen för landskapet Åland**

4 § Bestämmelserna i paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med gällande rätt dock så att kvalifikationstiden för rösträttsåldern har flyttats från ingången av valåret till valdagen.

5 § Bestämmelserna i paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med gällande bestämmelser dock så att kvalifikationstiden för valbarhetsåldern, genom att det i momentet hänvisas till rösträtten, har ändrats från ingången av valåret till valdagen.

2. Landskapslag om ändring av 14 § kommunallagen för landskapet Åland

14 § Rösträtt. Paragrafens 1 punkt har ändrats så att kvalifikationstiden för rösträttsåldern har flyttats från ingången av valåret till valdagen.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar.

1.

LANDSKAPSLAG

om ändring av landstingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen anger,

ändras 4 § 1 mom. och 5 § 1 mom. landstingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet (11/72), 4 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 16 december 1974 (86/74) och 5 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 10 april 1979 (21/79), samt

ersätts i 1 §, 2 §, 6-8 §§, 10-16 §§, 18-23 §§, 25-30 §§, 32 §, 34 §, 36a §, 39 §, 40 §, 42-49 §§, 52-55 §§, 58 §, 58a §, 59 §, 60 §, 62 §, 64a §, 64b §, 65-67 §§ och 70-72 §§ samt i rubrikerna till 2 kap., 3 kap. och 7 kap. ordet "landsting" i olika böjningsformer med "lagting" i motsvarande former, i 1-3 §§, 5-13 §§, 18-20 §§, 25-27 §§, 42 § 45 §, 46 §, 48-50 §§, 52-54 §§, 57 §, 64 §, 64a §, 64d § och 71 § ordet "landstingsman" i olika böjningsformer med "lagtingsman" i motsvarande former, i 2-4 §§, 19 § och 28 § ordet "landstingsval" med "lagtingsval", i 29 § ordet "landstingsutskott" med "lagtingsutskott", i 5 §, 6 § och 20 § ordet "landstingsmannauppdrag" med "lagtingsmannauppdrag", i 8 § ordet "landstingssession" med "lagtingssession", i 13 § och 40 § ordet "landstingsmannaarvode" med "lagtingsmannaarvode", i 19 §, 33 §, 43 § och 74 § samt i lagens rubrik ordet "landstingsordning", till den del ordet avser landstingsordningen (11/72) i olika böjningsformer med "lagtingsordning" i motsvarande former samt i 42 § och 46 § ordet "landstingsarbete" i olika böjningsformer med "lagtingsarbete" i motsvarande former som följer:

4 §

Rösträtt vid lagtingsval har den som fyller 18 år senast på valdagen och innehar åländsk hembygdsrätt.

5 §

Valbar till lagtingsman är den som har rösträtt vid lagtingsval och som inte står under förmynderskap.

Denna lag träder i kraft den .

2. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 14 § kommunallagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut ändras 14 § 1 punkten kommunallagen den 19 februari 1980 för landskapet Åland (5/80), sådan den lyder i landskapslagen den 23 augusti 1994 (59/94), som följer:

14 §

Rösträtt.

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i fullmäktige har den som

1) fyller 18 år senast på valdagen och

Denna lag träder i kraft den . _____

Mariehamn den 27 december 1994

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

Lagberedningssekreterare

Tomas Lundberg

1. Introduction
2. Methodology
3. Results
4. Discussion
5. Conclusion

The study was conducted in a laboratory setting. The participants were recruited from a local university. The data was collected over a period of six months. The results show a significant correlation between the variables studied.

The findings suggest that there is a strong relationship between the variables. This is supported by the statistical analysis. The data indicates that the variables are interdependent.

In conclusion, the study has provided valuable insights into the relationship between the variables. Further research is needed to explore this relationship in more detail.

1. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landstingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen anger,

ändras 4 § 1 mom. och 5 § 1 mom. landstingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet (11/72), 4 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 16 december 1974 (86/74) och 5 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 10 april 1979 (21/79), samt

ersätts i 1 §, 2 §, 6-8 §§, 10-16 §§, 18-23 §§, 25-30 §§, 32 §, 34 §, 36a §, 39 §, 40 §, 42-49 §§, 52-55 §§, 58 §, 58a §, 59 §, 60 §, 62 §, 64a §, 64b §, 65-67 §§ och 70-72 §§ samt i rubrikerna till 2 kap., 3 kap. och 7 kap. ordet "landsting" i olika böjningsformer med "lagting" i motsvarande former, i 1-3 §§, 5-13 §§, 18-20 §§, 25-27 §§, 42 § 45 §, 46 §, 48-50 §§, 52-54 §§, 57 §, 64 §, 64a §, 64d § och 71 § ordet "landstingsman" i olika böjningsformer med "lagtingsman" i motsvarande former, i 2-4 §§, 19 § och 28 § ordet "landstingsval" med "lagtingsval", i 29 § ordet "landstingsutskott" med "lagtingsutskott", i 5 §, 6 § och 20 § ordet "landstingsmannauppdrag" med "lagtingsmannauppdrag", i 8 § ordet "landstingssession" med "lagtingssession", i 13 § och 40 § ordet "landstingsmannaarvode" med "lagtingsmannaarvode", i 19 §, 33 §, 43 § och 74 § samt i lagens rubrik ordet "landstingsordning", till den del ordet avser landstingsordningen (11/72) i olika böjningsformer med "lagtingsordning" i motsvarande former samt i 42 § och 46 § ordet "landstingsarbete" i olika böjningsformer med "lagtingsarbete" i motsvarande former som följer:

Gällande lydelse

4 §

Angående rösträtt vid landstingsval stadgas i självstyrelselagen för Åland.

5 §

Valbar till landstingsman är envar röstberättigad som *vid valårets ingång uppnått 18 års ålder* och som ej står under förmynderskap.

Föreslagen lydelse

4 §

Rösträtt vid lagtingsval har den som fyller 18 år senast på valdagen och innehar åländsk hembygdsrätt.

5 §

Valbar till lagtingsman är den som har rösträtt vid lagtingsval och som inte står under förmynderskap.

Denna lag träder i kraft den .

2.

LANDSKAPSLAG
om ändring av 14 § kommunallagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut ändras 14 § 1 punkten kommunallagen den 19 februari 1980 för landskapet Åland (5/80), sådan den lyder i landskapslagen den 23 augusti 1994 (59/94), som följer:

Gällande lydelse

14 §

Rösträtt.

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i fullmäktige har den som

1) vid valårets ingång har fyllt 18 år
och

Föreslagen lydelse

14 §

Rösträtt.

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i fullmäktige har den som

1) fyller 18 år *senast på valdagen* och

Denna lag träder i kraft den .